

Færre insektmidler i sigte

Projektleder
Anne Lisbet Hansen
NBR Nordic
Beet Research

Inden for få år kan de kendte insektmidler være forsvundet fra markedet, så vi står uden direkte bekæmpelsesmuligheder mod skadedyr. Derfor opbygges der erfaring med nye, innovative og integrerede strategier til forebyggelse og bekæmpelse.

Sukkerroer angribes af flere skadedyr, især kåltrips samt bede- og ferskenbladlus, hvor ferskenbladlus overfører virusgulsot. Også bedefluelarver kan periodvis give angreb. Forekomsten varierer mellem år og områder, og bekæmpelse er relevant ved overskridelse af bekæmpelsestærskler for at sikre udbyttet. Til bekæmpelse af trips og bedefluelarver anvendes i dag Lamdex (lambda-cyhalothrin), men aktivstoffet forventes udfaset inden for kort tid. Mod bladlus er Teppeki og Pirimor godkendt til én behandling hver. Teppeki må kun anvendes denne sæson, da midlet forbydes pr. 31. august 2026 på grund af dannelse af PFAS-nedbrydningsproduktet TFA. Pirimor (pirimicarb) er under EU-revurdering, og fremtiden er usikker. Selvom Lamdex og Pirimor forventes på markedet i 2027, er intet givet, og inden for 1-2 år kan vi stå uden kemiske midler mod tidlige skadedyr og bladlus. I Sverige er Carnadine og Mospilan (acetamiprid) godkendt mod bladlus, og en tilsvarende godkendelse til danske sukkerroer vil være relevant.

Manglende insektmidler kan få konsekvenser

Ved angreb af tidligt forekommende trips, indikerer Lamdex-behandlinger at medføre op til 3-5 % i merudbytte målt i forsøg, og uden sikker statistisk forskel til ubehandlet, når udbytte måles senere efter en lang vækstsæson. Ofte ønskes der en sikring mod væksthæmning og deform vækst, og i yderst sjældne tilfælde er der behov for omsåning som følge af plantetab. En potentiel manglende mulighed for bekæmpelse af tidlige skadedyr, når angrebet bliver højt, kan lokalt i angrebne marker medføre ringe vækst og potentielt udbyttetab.

NBR-forsøg har vist op til 14 % merudbytte ved bekæmpelse af bedebladlus med Teppeki og Pirimor. Siden 2022, hvor sukkerroefrø er bejdsset med det korttidsvirkende insektmiddel Force (tefluthrin), er der observeret angreb af bedebladlus i to ud af fire sæsoner på ca. 10 % af arealet. Ferskenbladlus er i samme periode registreret i tre ud af fire sæsoner, ligeledes på ca. 10 % af arealet, mens efterfølgende virusgulsot indtil videre har været minimal.

Mildere vintre og varmere forår kan fremover føre til tidlig indflyvning af ferskenbladlus i roemarkerne og dermed øget risiko for udbredte angreb af virusgulsot, *fotos 1 og 2*. I Tyskland og Holland, hvor indflyvning sker allerede i april-maj, kan virusgulsot medføre udbyttetab på 10-24 %, mens der i England er målt tab på 30-50 %, hvis bladlus ikke bekæmpes. Den største risiko for dansk roedyrkning vurderes derfor at være vækstsæsoner med tidlig indflyvning af ferskenbladlus.

Tidlig forekomst af ferskenbladlus vil kræve mindst to bladlusbehandlinger for

at forebygge virusgulsot. Ved manglende insektmidler afhænger udbyttetabet af bladlusforekomst og efterfølgende virusgulsot, men kan anslås til 10-20 % på ca. 20 % af dyrkningsarealet. Bedebladlus opformerer især i varme og tørre perioder i maj og juni, og uden bekæmpelse med Teppeki og Pirimor kan udbyttetabet estimeres til ca. 10 % på omkring 20 % af arealet.

Andre løsninger mod skadedyr

Der forventes ingen nye godkendelser af insekticider i den nærmeste fremtid. Danske særlige godkendelseskrav betyder, at visse insektmidler, som anvendes i nabolande, ikke kan godkendes i Danmark. Nye teknologier som RNAi og peptidbaserede insektmidler er under udvikling, men forventes først at nå markedet på længere sigt.

Biologiske og alternative midler mod skadedyr undersøges i en række landbrugsafgrøder. NBR har med støtte fra Miljøstyrelsen gennemført undersøgelser af alternative midler mod trips (Sukkerroenyt 2025, nr. 3), og forsøg med ferskenbladlus forventes gennemført i år. Tidligere markforsøg med ferskenbladlus er beskrevet i NBR Faglige Beretning fra 2024 og 2025. Generelt vurderes effekten af alternative midler at være væsentligt svagere end konventionelle insekticider, samtidig med at omkostningerne er højere.

Sorter af sukkerroer med tolerance overfor virusgulsot er under udvikling i planteforædlingen, og der begynder at komme kandidater, der testes i NBR's sortsforsøg. De mangler endnu noget udbytte, og de mangler at blive testet mod virusgulsot på vores breddegrader. Som led i forebyggende og integrerede

strategier mod skadedyr, har NBR i samarbejde med europæiske kolleger undersøgt, om vårbyg som følgeplante i sukkerroer kan reducere eller forsinke bladlusangreb og dermed mindske spredning af virusgulsot. Danske forsøg viste, at vårbyg mellem roerne kan reducere angreb af tidlige skadedyr, fx trips, men at byggen skal fjernes inden bladlusindflyvning for at undgå udbyttetab som følge af konkurrence (NBR Faglig Beretning 2024).

Vegetationsstriber langs roemarken som middel til at øge forekomsten af nyttedyr er undersøgt i et ph.d.-projekt mellem KU og NBR. Resultaterne viste en positiv effekt på antallet af naturlige fjender mod bladlus, men også at samspillet mellem nytte- og skadedyr er komplekst (NBR Faglig Beretning 2024). I et GUDP-projekt mellem AU, KU og NBR blev sribedyrkning af afgrøder i 3 og 6 meters bredde undersøgt, herunder effekter på skadedyrsniveauer, hvor indledende erfaringer blev opnået (NBR Faglig Beretning 2023).

Afslutning

Inden for et til to år kan alle nuværende insektmidler være forbudte at anvende. Samtidig forventes mere hyppige og

stigende skadedyrsangreb som følge af klimaændringer. Behovet for at udvikle nye, integrerede strategier til forebyggelse og bekæmpelse af skadedyr er derfor mere presserende end nogensinde. ■

Foto 1. Ferskenbladlus er vektor for virusgulsot i sukkerroer.

Foto 2. Virusgulsot i sukkerroer ses som gule planter fra august-september og medfører udbyttetab.

ER DU KLAR TIL FORÅRETS SÅNING?

Foråret nærmer sig, og det betyder, at det snart er tid til at få sået roer og andre rækkeafgrøder.

Tøv ikke - vi hjælper dig godt fra start på sæson 2026.

- UNICORN og OPTIMA enkorssåmaskiner
- Radrenser & Fronttank med båndsprøjtning

Vi hjælper med

- Service og rådgivning
- Investering i nyt udstyr
- Renovering og optimering

Danish Agro Machinery, Røstoft
- din Kverneland Partner i Øst Danmark
Mern - Mørkøv - Sakskøbing - Nexø

Danishagromachinery.dk

Danish Agro
MACHINERY